

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Информација о монетарним и фискалним кретањима

ЈАНУАР 2023. ГОДИНЕ

НОВИ САД, МАРТ 2023. ГОДИНЕ

Садржај

Садржај.....	1
I Општи преглед монетарних и фискалних кретања	2
II Монетарна кретања	3
Референтна каматна стопа НБС.....	3
Каматне стопе	4
Токови капитала из иностранства.....	6
Курс динара	7
Девизне резерве.....	7
Кредити	9
III Фискална кретања	9
Фискални резултат опште државе	12
Фискални резултат опште државе по нивоима власти	14
Јавни дуг опште државе и централног нивоа власти	14
Извор података.....	16

I Општи преглед монетарних и фискалних кретања

Међугодишња инфлација у Србији је у фебруару 2023. године износила 16,1%, док је на месечном нивоу износила 1,4%.

Референтна каматна стопа Народне банке Србије (НБС) је у марту 2023. повећана за још 25 п.п, на 5,75%. Мартовско повећање референтне каматне стопе НБС представља њено дванаесто узастопно повећање - референтна каматна стопа је од априла 2022. године повећана за укупно 475 базних поена.

Просечна каматна стопа на нове кредите привреди је у јануару 2023. године износила 6,2% (на динарске кредите), односно 5,3% (на евроиндексиране кредите и кредите у еврима).

Просечна каматна стопа на нове кредите становништву износила је 12,9% у јануару 2023. године (на динарске кредите), односно 6,2% (на евроиндексиране кредите и кредите у еврима).

Просечна каматна стопа на нове орочене депозите привреде је у јануару 2023. износила 5,9% на нове динарске депозите, односно 2,0% на нове девизне депозите привреде.

Просечна каматна стопа на штедњу становништва у динарима је у јануару 2023. износила 4,5%, а на девизну штедњу 2,5%.

Прилив СДИ наставио је да расте и у 2022. и износио је 4,4 млрд евра (нето 4,3 млрд евра).

Динар је просечно у јануару 2023. године номинално и реално апрецирао за 0,2% и 6,8% мг, респективно. **Вредност динара према евр**у и долару је на крају јануара 2023. године износила 1 EUR = 117,3742 RSD и 1 USD = 108,2888 RSD.

Девизне резерве су на крају јануара 2023. године износиле 20,9 млрд евра и биле су за 1.497,7 млн евра или 7,7% више него на крају децембра 2022. године.

Укупни домаћи **кредити** су у јануару забележили међугодишњи раст од 6,2%. Кредити привреди су у јануару забележили мг. раст од 5,3%, а кредити становништву од 6,0%.

На нивоу **опште државе** у јануару 2023. године остварен је **фискални суфицит** у износу од 1,2 млрд динара и примарни фискални суфицит у износу од 24,2 млрд динара.

У јануару 2023. је остварен **суфицит републичког буџета** у износу од 6,1 млрд динара.

На крају јануара 2023. године **јавни дуг опште државе** достигао је ниво од 50,7 БДП-а, а **јавни дуг централног нивоа власти** износио је 50,2% БДП-а.

У зависности од кретања кључних монетарних и макроекономских фактора из домаћег и међународног окружења, као и глобалне геополитичке ситуације, **НБС ће процењивати да ли има потребе за наставком заостравања монетарних услова и у ком обиму.**

II Монетарна кретања

У готово свим земљама света инфлација је и даље висока, али почиње да успорава и да се постепено повлачи са свог вишедеценијског максимума, захваљујући нижим ценама енергената, побољшаном функционисању глобалних ланаца снабдевања и слабијој тражњи услед рестриктивних монетарних политика централних банака.

Инфлација у Србији је у фебруару 2023. године износила 16,1% међугодишње. И даље се око две трећине доприноса укупној инфлацији односи на **раст цена хране и енергената.**

На месечном нивоу, инфлација је у фебруару 2023. године износила 1,4%, што је једнако остварењу из јануара. Месечну динамику кретања инфлације обележили су пре свега раст цена хране, а у мањој мери и цена у оквиру базе инфлације. Месечни раст цена прерађене хране у фебруару износио је 1,9%, док су цене непрерађене хране повећане за 4,2%, вођене вишим ценама поврћа и воћа. Цене енергената су на месечном нивоу у фебруару расле спорије у односу на укупну инфлацију и повећане су за 0,4%, при чему је забележен раст цена нафтних деривата од 1,5%, који је делом неутрализован падом цена чврстих горива од 1,0%.

Референтна каматна стопа НБС

НБС је у марту 2023. године повећала референтну каматну стопу за још 25 базних поена, на 5,75%.

При доношењу одлуке о даљем повећању референтне каматне стопе, односно даљем поштравању монетарних услова, НБС је имала у виду да су, и поред знакова успоравања глобалне инфлације након вишедеценијског максимума, **глобални трошковни притисци и даље високи** и да је потребно ограничити њихове индиректне ефекте на раст цена на домаћем тржишту, који могу настати путем инфлационих очекивања, као и утицати на део притисака који долазе са стране тражње. Такође, НБС наводи и да су пад светских цена енергената, решавање застоја у глобалним ланцима снабдевања и смањење трошкова контејнерског транспорта у великој мери допринели слабљењу глобалних трошковних притисака, што би требало да утиче и на успоравање домаће инфлације у наредном периоду. Ипак, **отварање Кине након попуштања рестриктивних здравствених мера могло би убрзати глобалну економску активност и повећати тражњу за енергентима и примарним производима**, што може успорити процес смањења глобалне инфлације. НБС истиче да је **опрезност монетарне политике неопходна због и даље присутних геополитичких тензија**, укључујући и постојање ризика да се снабдевање светског тржишта нафтом из Русије знатније смањи у наредним месецима и да не буде компензовано растом понуде из других земаља *OPEC*-а, што би подстакло раст цене нафте.

Мартовско повећање референтне каматне стопе НБС представља њено дванаесто узастопно повећање - референтна каматна стопа је од априла 2022. године повећана за укупно 475 базних поена. Преношење повећања референтне каматне стопе на каматне стопе на тржишту новца, кредита и штедње указује на ефикасност трансмисионог механизма монетарне политике путем канала каматне стопе. **Одржавањем релативне стабилности курса динара према еврџу**, НБС знатно доприноси ограничавању ефеката преливања раста увозних цена на домаће цене, као и укупној макроекономској стабилности у условима повећане глобалне неизвесности.

У зависности од кретања кључних монетарних и макроекономских фактора из домаћег и међународног окружења, као и глобалне геополитичке ситуације, **НБС ће процењивати да ли има потребе за наставком заостравања монетарних услова и у ком обиму.**

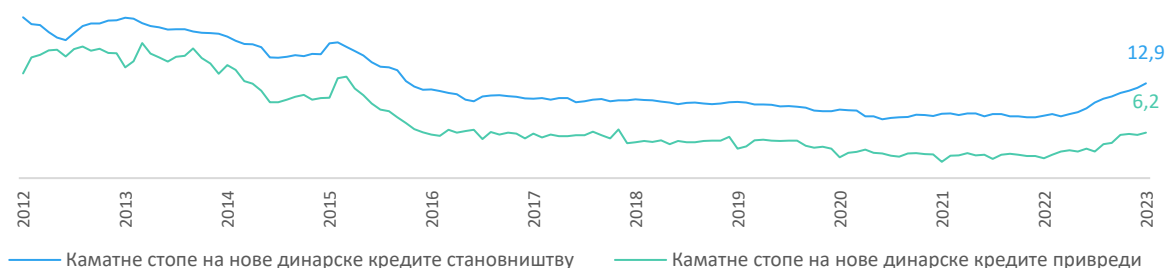
Каматне стопе

Под утицајем раста каматних стопа на међубанкарском тржишту новца и поостравања монетарних услова од октобра 2021. године, бележи се и **раст каматних стопа на нове динарске кредите привреди и грађанима.**

Просечна каматна стопа на нове динарске кредите привреди је у јануару 2023. године износила 6,2% и била је за 0,3 п.п. виша у односу на децембар 2022, а за 3,5 п.п. виша у односу на јануар прошле године (када је износила 2,7%). Раст каматних стопа на динарске кредите привреди опредељен је пре свега растом **каматне стопе на инвестиционе кредите** (која је у односу на децембар повећана за 0,9 п.п, а у односу на јануар прошле године за 4,0 п.п, на 8,5%) и **каматне стопе на кредите за обртна средства** (која је у односу на децембар повећана за 0,7 п.п, а у односу на јануар прошле године за 5,3 п.п, на 8,2%). **Просечна каматна стопа на остале некатегорисане динарске кредите привреди је у јануару 2023. године износила 3,2%** (готово непромењена у односу на децембар, а за 1,3 п.п. виша у односу на јануар прошле године).

Просечна каматна стопа на новоодобрене динарске кредите становништву је у јануару 2023. године износила 12,9% и била је за 0,6 п.п. виша у односу на децембар 2022, а за 4,4 п.п. виша у односу на јануар прошле године (када је износила 8,5%). Највише су биле просечна **каматна стопа на готовинске динарске кредите**, која је износила 13,7% (за 0,7 п.п. виша него у децембру, а за 4,8 п.п. виша мг), као и просечна **каматна стопа на стамбене кредите становништву у динарима**, која је износила 11,8% (за 0,3 п.п. виша него у децембру, а за 5,1 п.п. виша мг). **Просечна каматна стопа на остале некатегорисане динарске кредите становништву је у јануару 2023. износила 10,7%** (за 0,2 п.п. мања у односу на децембар, али за 3,3 п.п. виша мг), а најнижа је била просечна **каматна стопа на нове потрошачке кредите становништву у динарима** која је у јануару износила 2,5% (за 0,2 п.п. нижа у односу на децембар, а за 1,1 п.п. виша мг).

Каматне стопе на новоодобрене **динарске кредите** становништву и привреди, јануар 2023. године (у %)

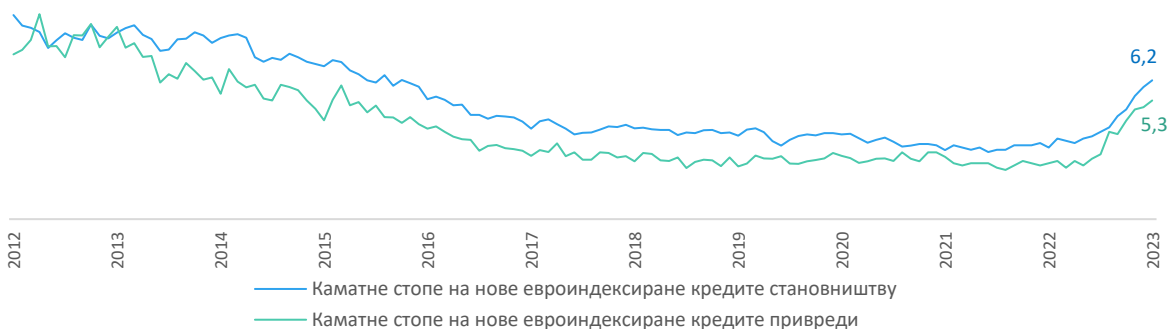

Просечна каматна стопа на евроиндексиране кредите и кредите у еврима привреди је у јануару 2023. године износила **5,3%**, и за 0,3 п.п. је била виша у односу на децембар, а за 2,8 п.п. виша у односу на јануар прошле године. Највиша је била просечна каматна стопа на кредите за **обртна средства** индексиране у еврима, која је износила 5,5% (за 0,3 п.п. виша у односу на децембар, а за 3,0 п.п. виша у односу на јануар 2022), затим просечна каматна стопа на **кредите за увоз** индексиране у еврима, која је износила 5,1% у јануару 2023. (за 0,4 п.п. нижа у односу на децембар, али за 3,9 п.п. виша мг) и просечна каматна стопа на **инвестиционе кредите** индексиране у еврима, која је износила такође 5,1% (забележила је смањење од 0,1 п.п. у односу на децембар, али је за 2,6 п.п. била виша мг). Просечна каматна стопа на **остале некатегорисане кредите привреди у еврима** износила је 5,2% и била је за 0,8 п.п. виша него у децембру (а за 2,7 п.п. виша мг), док је просечна каматна стопа на **остале динарске кредите привреди индексиране у еврима** износила 3,8% у јануару 2023. и била је за 0,2 п.п. нижа у односу на децембар (а за 1,4 п.п. виша мг).

Просечна каматна стопа на евроиндексиране и кредите у еврима становништву је у јануару 2023. године износила **6,2%** и била је виша у односу на децембар за 0,3 п.п, а за 3,0 п.п. виша у односу на јануар прошле године (када је износила 3,2%). Највиша је била **просечна каматна стопа на остале некатегорисане евроиндексиране или кредите у еврима становништву, која је износила 8,6%**, (за 0,4 п.п. више у односу на децембар, а за 3,0 п.п. више мг). Следи **просечна каматна стопа на потрошачке кредите становништву у еврима која је у јануару износила 5,9%** (за 0,4 п.п. више у односу на децембар, а за 1,5 п.п. више мг) и **просечна каматна стопа на стамбене евроиндексиране или кредите у еврима становништву, која је у јануару износила 5,4%** (за 0,3 п.п. виша у односу на децембар, а за 2,9 п.п. виша у односу на јануар прошле године). **Просечна каматна стопа на готовинске кредите у еврима становништву износила је 3,7%** у јануару 2023. и забележила је месечно повећање од 0,2 п.п, односно међугодишње повећање од 0,6 п.п.

Каматне стопе на новоодобрене евроиндексиране и евро кредите становништву и привреди, јануар 2023. године (у %)

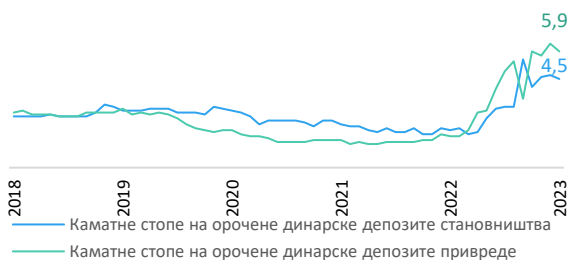
Просечна каматна стопа на нове орочене депозите привреде је у јануару 2023. године износила **5,9%** на **динарске депозите** (за 0,4 п.п. мање у односу на децембар, а за 4,3 п.п. виша у односу на јануар 2022. године) и **2,1%** на **девизне депозите привреде** (за 0,1 п.п. виша у односу на децембар, а за 1,6 п.п. виша у односу на јануар прошле године).

Просечна каматна стопа на штедњу становништва у динарима је у јануару 2023. године износила **4,5%** (за 0,2 п.п. мања у односу на децембар, а за 2,6 п.п. виша у односу на јануар 2022. године), а на **девизну штедњу 2,5%** (за 0,2 п.п. мања у односу на децембар, а за 1,8 п.п. виша у односу на јануар прошле године).

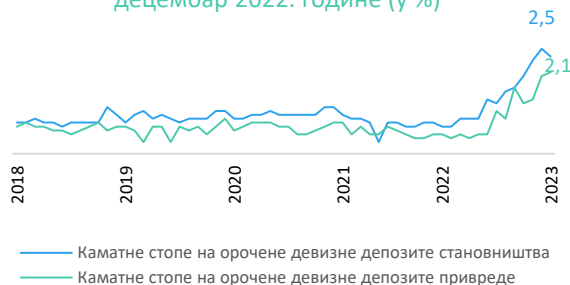

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Каматне стопе на **орочене динарске депозите** становништва и привреде, јануар 2022. године (у %)

Каматне стопе на **орочене девизне депозите** становништва и привреде, децембар 2022. године (у %)

Премија ризика Србије, као и других земаља у региону бележи волатилно кретање у 2022, с тим да ублажавање глобалних инфлаторних притисака доприноси њеном nižем нивоу у четвртм кварталу 2022. године и на почетку 2023.

Кредитни рејтинг Србије потврђен је на нивоу ББ+¹ од стране агенција *Fitch* и *Standard and Poor's (S&P)*, уз задржане стабилне изгледе (*Fitch* у фебруару 2023. године и *S&P* у децембру 2022).

Као факторе који опредељују задржавање кредитног рејтинга, упркос неповољним дешавањима из међународног окружења, агенције истичу: **кредибилан оквир макроекономских политика, а посебно монетарне политике, адекватан ниво девизних резерви, очување умереног нивоа јавног дуга и јачање финансијске стабилности, уз ниво *NPL* на историјском минимуму.**

Кредитни рејтинг Србије

	Рејтинг	Датум	Активност
Standard & Poor's	ББ+ / стабилни изгледи	09.12.2022.	потврђен рејтинг
Fitch Ratings	ББ+ / стабилни изгледи	17.02.2023.	потврђен рејтинг
Moody's Investors Service	Ба2 / стабилни изгледи	12.03.2021.	повећан рејтинг

Токови капитала из иностранства

Макроекономска и финансијска стабилност, уз структурне реформе, створиле су повољан амбијент за СДИ у Србији, које су секторски и географски диверсификоване и доприносе расту запослености и извозном потенцијалу земље.

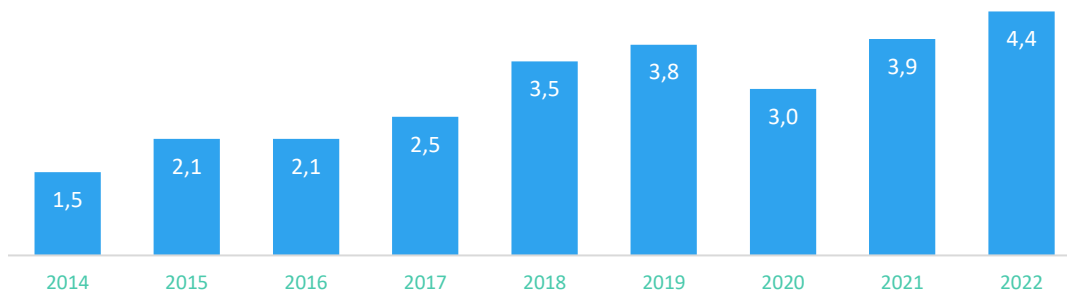
Од укупно 14,2 млрд евра СДИ у последње четири године (2018-2021), 8,1 млрд евра је усмерено у разменљиве секторе, а од тога 4,3 млрд евра у прерађивачку индустрију. Сектори прерађивачке индустрије са највећим приливом СДИ (металска, ауто, прехранбена, гума и пластика) бележе снажан раст запослености, производње и извоза. **Србија је привукла око 60% укупних СДИ у регион Западног Балкана.**

Прилив СДИ наставио је да расте и у 2022. години и износио је на нивоу године 4,4 млрд евра (нето 4,3 млрд евра), што је највећи забележен годишњи прилив СДИ откад се прате подаци (од 1997). Две трећине улагања у 2022. години било је у облику власничког капитала и реинвестиране добити, а највише улагања било је усмерено у прерађивачку индустрију и грађевинарство.

¹ Неинвестициони (шпекулативни) ниво - постоји способност извршења финансијских обавеза, али је присутан ризик промене пословне климе и економских услова, као и знатан кредитни ризик. Извор: https://www.nbs.rs/sr/finansijsko_trziste/informacije-za-investitore-i-analiticare/kreditni_rejting/

СДИ у Републици Србији (млрд евра)

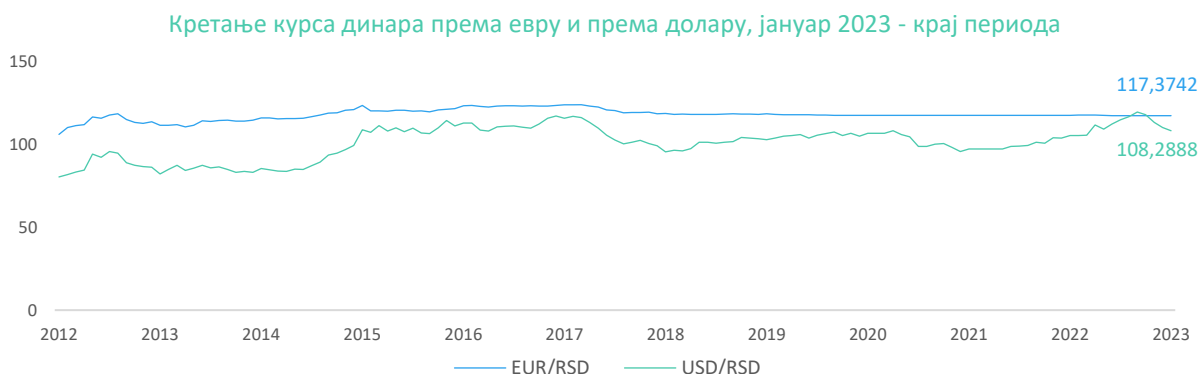
СДИ у Србији су географски диверсификоване, с растућим учешћем земаља из азијско-пацифичког региона поред ЕУ.

Курс динара

Стабилно кретање курса динара према еврџ из 2022. (у 2022. динар је апрецирао 0,2%) настављено је и у 2023. години. Након паузе у јануару, у фебруару 2023. су поново јачали апрецијацијски притисци, који су присутни од маја 2022. године.

Динар је просечно у јануару 2023. године номинално и реално апрецирао за 0,2% и 6,8% мг, респективно. Ради ублажавања прекомерних краткорочних осцилација курса динара, НБС је у јануару интервенисала на међубанкарском девизном тржишту **нето продајом девиза у износу од 225 млн евра.**

Вредност динара према еврџ и долару је на крају јануара 2023. износила: 1 EUR = 117,3742 динара и 1 USD = 108,2888 динара.

Девизне резерве

Бруто девизне резерве НБС су на крају јануара 2023. достигле 20,9 млрд евра, што је њихов рекордни ниво крајем месеца од када се прате подаци на овакав начин (од 2000. године). У току јануара, бруто девизне резерве су повећане за 1,5 млрд евра у односу на децембар, док су у односу на јануар прошле године биле веће за 4,8 млрд евра или 29,8%.

Повећање бруто девизних резерви у јануару резултат је првенствено прилива по основу продаје државних хартија од вредности, у укупном износу од 1,6 млрд евра, емитованих на домаћем и

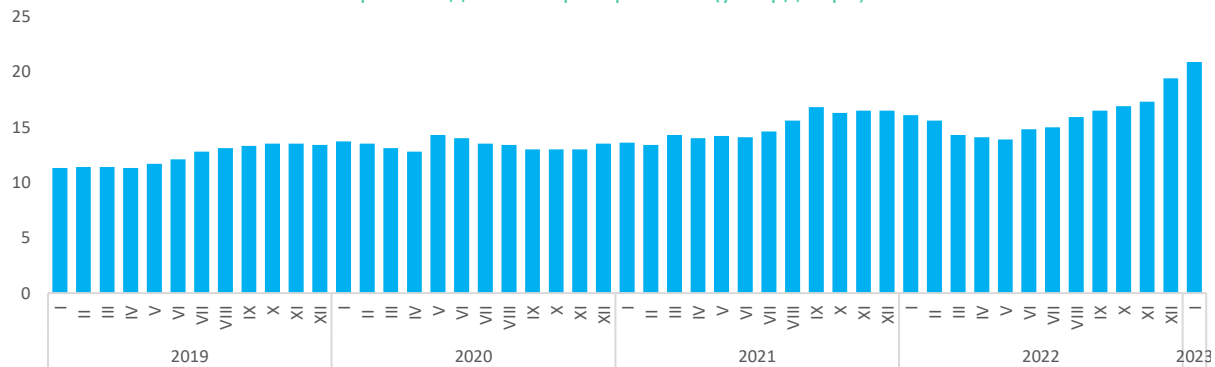

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

међународном финансијском тржишту. Нето приливи остварени су и по основу управљања девизним резервама, донација и по другим основима у укупном износу од 86,9 млн евра.

На повећање девизних резерви у јануару додатно је утицао и позитиван ефекат фактора на међународном тржишту у нето износу од 39,9 млн евра, а у највећој мери резултат је раста цене злата за око 6,2%, док је у супротном смеру деловало слабљење долара према еврџ за око 1,8%.

Кретање девизних резерви НБС (у млрд евра)

Орочени депозити

Макроекономска стабилност доприноси процесу динаризаџе у Србији. НБС подстиче процес динаризаџе кроз обезбеђење ниске и стабилне инфлације у средњем року, очување релативне стабилности девизног курса, унапређење у области управљања девизним ризиком у приватном сектору, као и другим мерама. **Динаризаџа депозита привреде и становништва је у јануару 2023. године износила 39,1%.**

Динарска штедња становништва је у претходне четири године забележила снажан раст (22% у 2018, 31% у 2019, 17% у 2020. и 12% у 2021). Привремено смањење динарске штедње у првим месецима 2022. у условима растуће неизвесности изазване ескалацијом геополитичких тензија на међународном нивоу прекинуто је у јуну, од када се **динарска штедња поново налази на узлазној путањи.**

НБС је, на основу своје редовне полугодишње **анализе исплативости штедње за период од децембра 2012. до децембра 2022. године,** још једном потврдила да је **исплативије штедети у динарима него у еврима** и у кратком, и у дугом року. Томе су погодовали остварена и сачувана макроекономска стабилност дужи низ година, одмерене и благовремено донете одговарајуће мере монетарне и фискалне политике, релативно више каматне стопе на динарску штедњу него на штедњу у еврима, као и неопорезивање динарске штедње (док се на камату по основу девизне штедње плаћа порез у износу од 15%).

У последњих десет година, динарска штедња је повећана преко пет пута и крајем 2022. године износила је 96,3 млрд динара. Упркос неповољном утицају различитих глобалних криза у последњих неколико година, укључујући и кризу изазвану пандемијом коронавируса, динарска штедња расте, уз повећање учешћа дугорочних депозита. Након избијања кризе у Украјини почетком 2022. године, динарска штедња привремено се смањила, при чему се позитиван тренд њеног раста наставља од јуна 2022. године. У десетогодишњем периоду (2012-2022), и **девизна штедња расте, са 8,3 млрд евра крајем 2012. године на 13,7 млрд евра крајем 2022. године.**

ПРИВРЕДНА КОМОРА ВОЈВОДИНЕ

Анализа исплативости штедње НБС показује да би **штедиша у домаћој валути на улог од 100.000 динара орочен на годину дана и занављан годишње у периоду од десет година** на крају периода орочења, у децембру 2022. године, добио преко 38.000 динара (готово 330 евра) више од штедише који је у истом периоду на штедњу у еврима положио противвредност истог износа.

Анализа НБС о исплативости штедње за период децембар 2012 - децембар 2022.

Врста штедње	Орочавање	Почетни улог	Курс динара*	Доспеће	Курс динара*	Улог на крају периода орочења	
						у RSD	у EUR**
Штедња у RSD	Дец. 2012.	100.000	113,5413	Дец. 2022.	117,3097	154.062	1.313
Штедња у EUR	Дец. 2012.	881	113,5413	Дец. 2022.	117,3097	115.741	987
Разлика у корист динарске штедње						38.320	327

* Просечни месечни средњи курс динара према евр

**За штедњу у еврима, износ након умањења пореза по основу прихода од камате

Штедиша који је од децембра 2021. године штедео у домаћој валути, на уложених 100.000 динара, добио би у децембру 2022. преко 1.500 динара више од штедише који би у истом периоду орочио 100.000 динара у еврима.

Када су у питању депозити орочени на три месеца, штедња у динарима била је исплативија од штедње у еврима у 89% тромесечних потпериода, а код штедње орочене на две године у свих 97 посматраних потпериода. Другим речима, **у периоду од десет година било је исплативије штедети у динарима без обзира на који је рок штедња орочена.**

Анализа НБС о исплативости штедње орочене на годину дана

Врста штедње	Орочавање	Почетни улог	Курс динара*	Каматна стопа (у % р.а.)**	Доспеће	Курс динара*	Улог на крају периода орочења	
							у RSD	у EUR***
Штедња у RSD	Дец. 2021.	100.000	117,5801	1,90	Дец. 2022.	117,3097	101.900	869
Штедња у EUR	Дец. 2021.	850	117,5801	0,73	Дец. 2022.	117,3097	100.389	856
Разлика у корист динарске штедње - орочење на годину дана							1.511	13
Разлика у корист динарске штедње - орочење на три месеца							514	4
Разлика у корист динарске штедње - орочење на две године							3.319	28

*Просечни месечни средњи курс динара према евр

**Просечна пондерисана каматна стопа на динарске и депозите у еврима орочене до једне године-нови послови

***За штедњу у еврима, износ након умањења пореза по основу прихода од камате

Кредити

Успоравање раста домаће кредитне активности од јуна 2022. године последица је високе базе из претходне године, доспећа кредита одобрених у оквиру гарантне шеме, као и поштравања монетарне политике ЕЦБ и НБС.

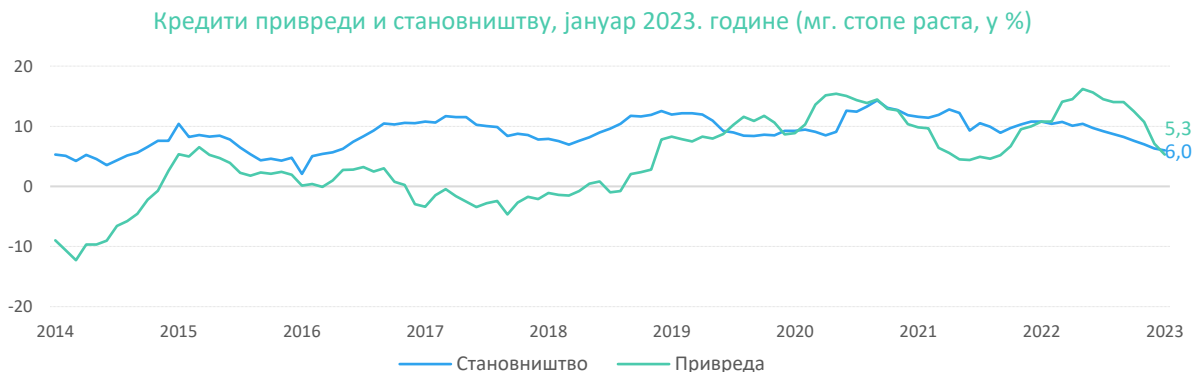
Кредитна активност, међутим, и даље бележи релативно високе међугодишње стопе раста, вођена растом кредита привреди и становништву. **Укупни домаћи кредити су у јануару 2023. забележили међугодишњи раст од 6,2%.**

Структура кредита остала је повољна са становишта доприноса привредном расту - **вођена финансирањем обртних средстава и инвестиција код привреде и стамбених кредита код становништва.**

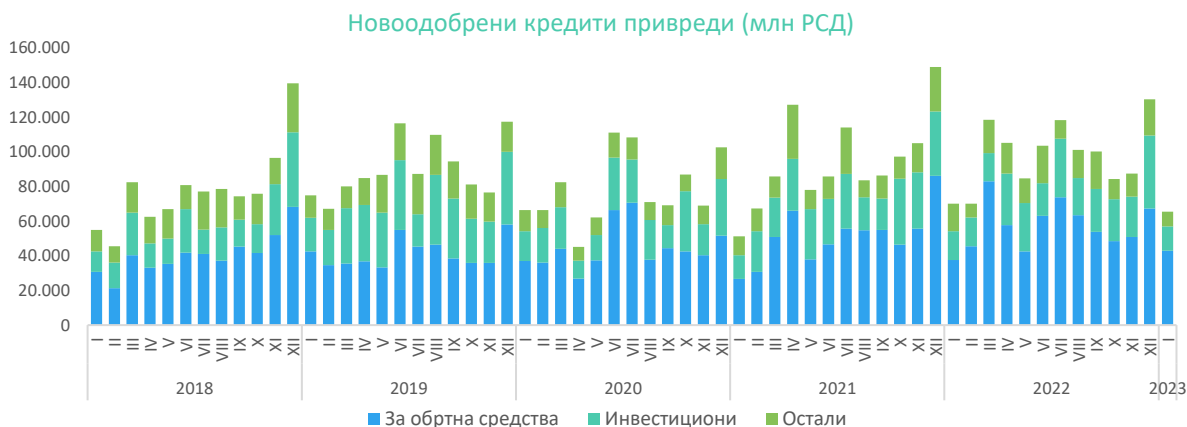

Последњих година динаризација пласмана становништву имала је изражен тренд раста као резултат снажног пада динарских каматних стопа, ниске и стабилне инфлације, као и мера које НБС предузима у циљу подршке процесу динаризације - са 35,1% (2012) на **53,0% (јануар 2023)**. Динаризација укупних пласмана сектору привреде и становништва је у јануару 2023. износила **35,0%**.

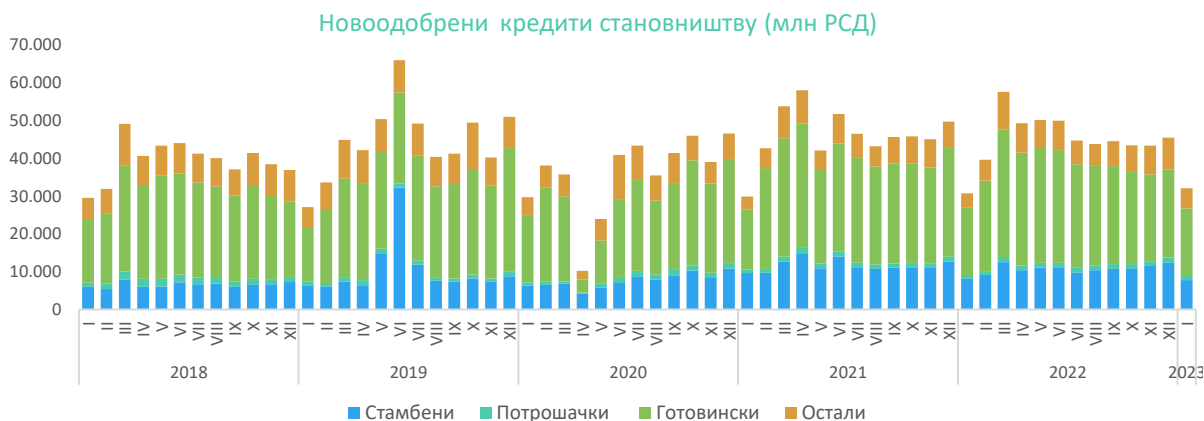
Инвестициони кредити су у јануару чинили 41% укупних кредита привреди, а учешће кредита за ликвидност и обртна средства је износило 47%, уз подршку кредита из гарантних шема. Кредити одобрени микро, малим и средњим предузећима чинили су **60% укупних кредита привреди у јануару 2023. године**.

Обим новоодобрених кредита привреди је у јануару 2023. године износио **65,5 млрд динара**, што је за 49,7% мање него у децембру, а за 6,6% мање у односу на јануар 2022. године. Предузећа су и у јануару 2023. највише користила **кредите за ликвидност и обртна средства (65,4%)**, при чему су више од половине ових кредита користила микропредузећа, мала и средња предузећа. На **инвестиционе кредите односило се 21,4%** новоодобрених кредита привреди у јануару 2023.

Обим новоодобрених кредита становништву је у јануару 2023. износио **32,0 млрд динара**, што је за 29,5% мање него у децембру месецу, а за 4,2% више у односу на јануар 2022. године. Међугодишњем повећању допринело је повећање обима осталих некатегорисаних кредита (39,7%), новоодобрених **потрошачких кредита становништву** (за 16,8% мг) и новоодобрених **готовинских кредита** (за 0,1% мг), док је обим новоодобрених стамбених кредита смањен за 4,8%. **Готовински кредити чинили су 55,8%** новоодобрених кредита становништву у јануару 2023. године, док се **на стамбене кредите односило 24,2%** нових кредита становништву.

Према Извештају Удружења банака Србије за јануар 2023. године, **укупни банкарски кредити на дан 31. јануар 2023. године износили су 3,3 млрд динара**, што у односу на 31. јануар 2022. године представља повећање од 5,0%, а у односу на претходни месец смањење за 0,8%.

Стање дуга по банкарским кредитима (у млн РСД)

Корисник кредита	31.01.2022.	31.12.2022.	31.01.2023.	Индекс	
	1	2	3	4(3/1)	5(3/2)
Правна лица	1.763.599	1.847.252	1.820.873	103,2	98,6
Предузетници	68.939	71.329	69.790	101,2	97,8
Становништво	1.328.519	1.426.703	1.428.292	107,5	100,1
Укупно	3.161.057	3.345.284	3.318.955	105,0	99,2

Спровођење мера за решавање NPL^2 , довело је до **значајног смањења апсолутног износа проблематичних кредита** у портфолијима банака. Апсолутни ниво NPL -а је у трећем кварталу наставио да мирује и и даље је знатно испод преткризног нивоа. **Учешће проблематичних кредита у укупним кредитима је у децембру 2022. спуштено на нови минимум од 3,01%**, што указује на то да раст трошкова отплате кредита, који је последица раста каматних стопа, није утицао на квалитет aktive банака. **Основни канали смањења NPL -а били су наплата, отпис и уступање (продаја) трећим лицима.**

Високу капитализованост банкарског сектора одликују значајне резерве капитала банака у Србији, што им омогућава да се успешно носе са кредитним ризиком. Поред висине, капитализованост банкарског сектора одликује и солидна структура у којој око **95% чини најквалитетнији основни акцијски капитал**. Високу солвентност банкарског сектора потврђује и показатељ левериџа³, чија је вредност на крају децембра 2022. године износила 10,3%.

Банкарски сектор у Србији одликује и висока ликвидност, чији се показатељи константно крећу на нивоима знатно вишим од регулаторних минимума (ликвидна средства чинила су 39,6% укупне aktive банкарског сектора на крају децембра 2022. године). О стабилној структури финансирања и ликвидности банкарског сектора говори и **однос кредита и депозита клијената који је на крају децембра 2022. године износио 82,8%**.

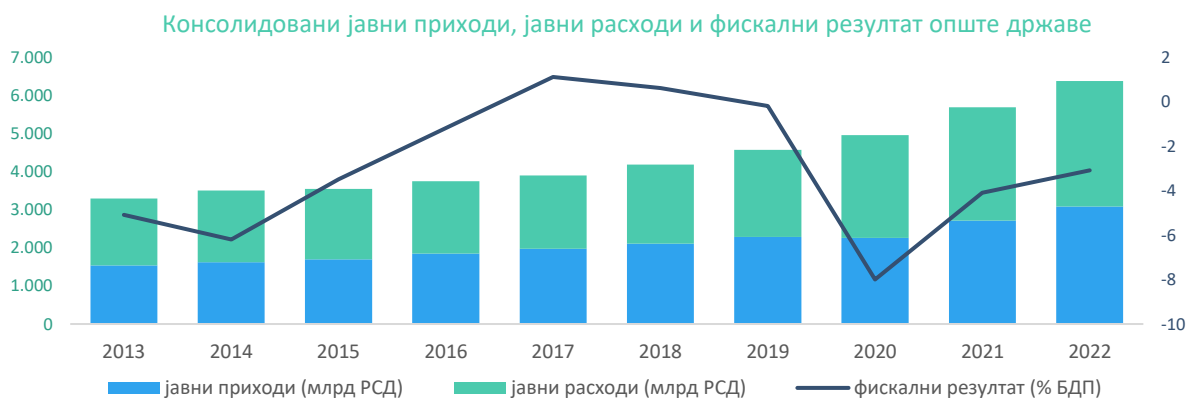
² NPL (non performing loans) – проблематични кредити.

³ Левериџацио се обрачунава као количник основног капитала и износа изложености банке, и исказује се као проценат.

III Фискална кретања

У годинама пре пандемије, Србија је елиминисала фискални дефицит, а државне инвестиције достигле су близу 5% БДП-а. У 2022. години је остварен фискални дефицит у износу од 221,2 млрд РСД (3,1% БДП-а). Највећи део дефицита чине средства која су утрошена за набавку енергената чији је пораст цена последица геополитичке кризе и руско - украјинског конфликта. Када би се занемарили спољашњи фактори, дефицит би износио око 0,4% БДП-а. Настављена је динамика смањења фискалног дефицита како у апсолутном износу, тако и у погледу учешћа у БДП-у. Уз то, остварени дефицит бољи је од планираног за 0,7%, односно 50,3 млрд динара (очекивани фискални дефицит износио је 3,8% БДП-а).

Учешће дефицита опште државе у БДП-у пројектује се на 3,3% 2023. године, у условима и даље очекиваних високих издатака за енергенте, а затим се очекује његово смањење на око 1,4% у 2025. години.

Крајем 2022. усвојен је нови сет фискалних правила којим се одређује циљани средњорочни фискални дефицит, као и максимални однос дуга према БДП-у и где се посебним фискалним правилима утврђују ограничења расхода за пензије и зараде у државном сектору.

Општа фискална правила (примењиваће се од доношења закона о буџету Републике Србије за 2025.):

- дуг сектора државе, укључујући обавезе по основу реституције, неће бити већи од 60% БДП;
- циљани средњорочни дефицит је 0,5% БДП.

Уколико је дуг сектора државе изнад 60% БДП, фискална позиција сектора државе мора бити уравнотежена, тако да дефицит износи највише 0% БДП.

Уколико је дуг сектора државе између 55% и 60% БДП, дефицит износи највише 0,5% БДП.

Уколико је дуг сектора државе између 45% и 50% БДП, дефицит износи највише 1,5% БДП.

Уколико је дуг сектора државе испод 45% БДП, дефицит неће прећи износ од 3% БДП.

Посебна фискална правила (примењиваће се од доношења закона о буџету Републике Србије за 2023.):

- учешће плата сектора државе у БДП до 10%;
- индексирање пензија зависно од њиховог учешћа у БДП.

Уколико су укупни расходи за пензије и новчани износ као увећање за пензију мањи од 10% БДП, пензија ће се ускладити према намени просечне зараде без пореза и доприноса.

Уколико су укупни расходи за пензије и новчани износ као увећање за пензију $\geq 10\% < 10,5\%$ БДП, пензија ће се ускладити са збиром половине процента промене просечне зараде без пореза и доприноса и половине процента промене потрошачких цена.

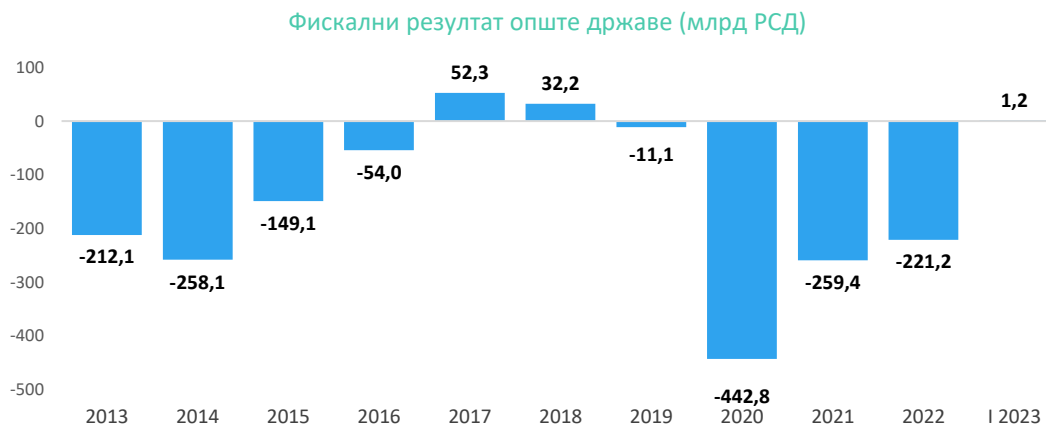
Уколико су укупни расходи за пензије и новчани износ као увећање за пензију $\geq 10,5\%$ БДП, пензија ће се ускладити према промени потрошачких цена.

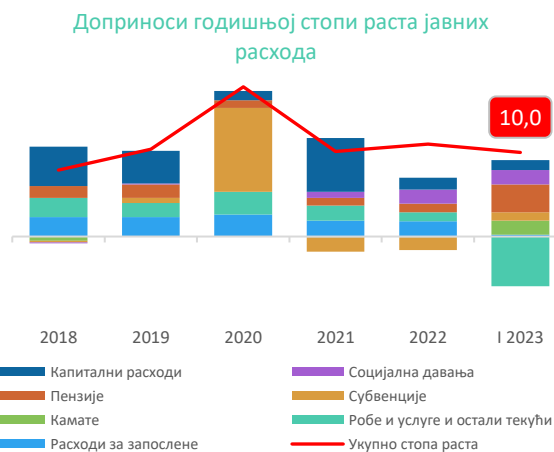
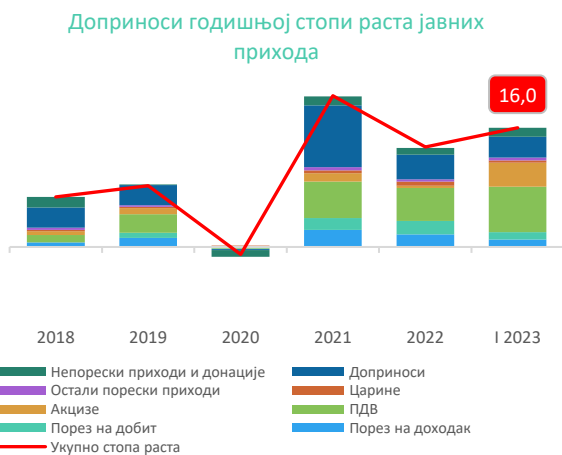
Фискални резултат опште државе

На нивоу опште државе у јануару 2023. године остварен је фискални суфицит у износу од 1,2 млрд динара и примарни фискални суфицит у износу од 24,2 млрд динара.

У јануару 2023. године, приходи консолидованог буџета опште државе износили су 245 млрд динара и остварили су номинални раст од 16,0%, односно реални раст од 0,2%, у односу на јануар 2022. године, док су расходи износили 244 млрд динара и забележили су номинални раст од 10,0%, и реални пад од 5,0% мг.

У структури консолидованих прихода опште државе, у јануару 2023. године, као и до сада, доминирали су социјални доприноси (27,0%) и приходи од пореза на додату вредност (28,1%), док су најмање били заступљени приходи од царина (2,3%). С друге стране, у структури консолидованих расхода опште државе, у истом периоду, доминирали су расходи за запослене (22,0%), као и расходи за социјална давања, пре свега пензије (23,8%).

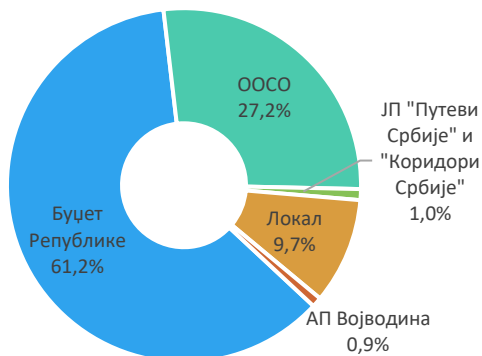

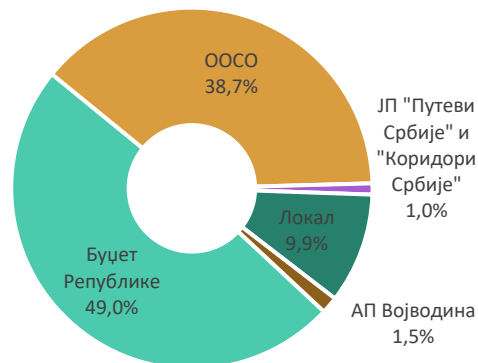
Фискални резултат опште државе по нивоима власти

Посматрано по нивоима власти, у републички буџет се слива највећи део јавних прихода (61,2% у јануару 2023. године), а такође одлази и највећи део јавних расхода (49,0% у истом периоду).

Структура консолидованих јавних прихода по нивоима власти, јануар 2023. године

Структура консолидованих јавних расхода по нивоима власти, јануар 2023. године

У јануару 2023. је остварен суфицит републичког буџета у износу од 6,1 млрд динара.

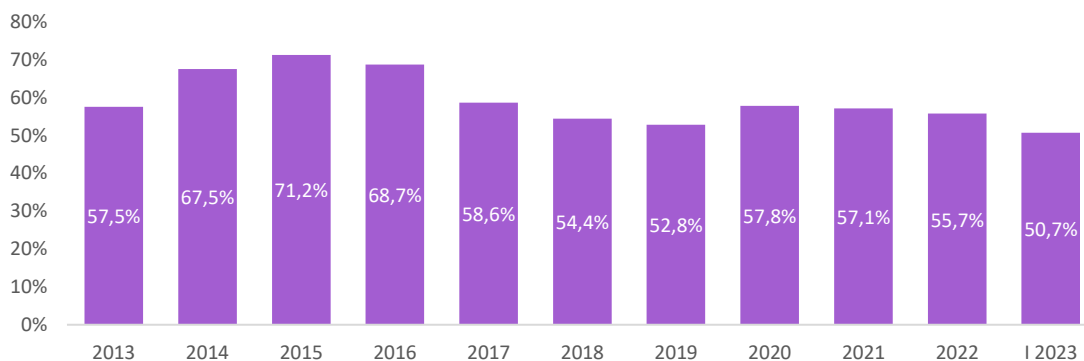
Наплаћени су приходи у износу од 150,3 млрд динара, од чега су порески приходи износили 136 млрд динара. Највећи део пореских прихода односи се на уплату ПДВ-а у износу од 68,8 млрд динара и акциза у износу од 43,8 млрд динара. Непорески приходи остварени су у износу од 13,3 млрд динара, а прилив донација у јануару износио је 1,0 млрд динара.

Расходи су извршени у износу од 144,2 млрд динара. Расходи за запослене су износили 29,4 млрд динара, исплата камата 23,0 млрд динара, трансфери ОСО (фонд ПИО, РФЗО, НСЗ, фонд СОВО) 17,6 млрд динара, капитални издаци су износили 17,1 млрд динара, а издаци за набавку финансијске имовине 15,6 млрд динара.

Јавни дуг опште државе и централног нивоа власти

Јавни дуг се враћа на силазну путању и остаје у оквирима Мајстришког критеријума од 60% БДП-а. На крају јануара 2023. године, учешће јавног дуга општег нивоа државе у БДП-у износило је 50,7%.

Јавни дуг опште државе (% БДП-а)

Учешће јавног дуга централног нивоа власти у БДП-у је у јануару 2023. године износило 50,2%. У односу на децембар 2022. године, јавни дуг централног нивоа власти повећан је за 122,0 млрд динара и износио је 4.031,9 млрд динара (34,4 млрд евра) у јануару 2023. године.

Извор података

1. Народна банка Србије, https://nbs.rs/sr_RS/indeks/
2. Удружење банака Србије, <https://www.ubs-asb.com/>
3. Министарство финансија Републике Србије, <https://www.mfin.gov.rs/>
4. Управа за јавни дуг Републике Србије, <http://www.javnidug.gov.rs/>

